

EILĒRAŠČIAIS PRAŽYDUSI SIELA

(Apie Kelmės krašto poetę Reginą Biržinytę)

TRUMPAS DOSJE

Regina Biržinytė gimė 1949 m. sausio 1 d. Anykščiuose, bet netrukus su tėvais persikėlė gyventi į Kelmę ir visą gyvenimą praleido čia. 1974 m. baigė Vilniaus universiteto filologijos fakultetą ir kurį laiką dirbo mokytoja Šilo Pavėžupio, Kupriškio mokyklose. Bet pedagoginį darbą nelabai mėgo, jai buvo sunkus nuolatinis šurmuly, buvimas dideliame būryje, todėl džiaugėsi, atsiradus galimybei įsidarbinti Kelmės centrinėje bibliotekoje. Kurti eilėraščius pradėjo dar besimokydama vidurinėje mokykloje. Greitai atėjo pripažinimas – juos spausdino rajoninis laikraštis, respublikiniai periodiniai leidiniai, almanachai „Poezijos pavasaris“. R. Biržinytė ne kartą pelnė įvairias premijas, išleido tris poezijos rinkinius „Takas į vienkiemį“, „Tenai už Kražantės“, „Sutemų slėniai“. Mirė 1996 m.

TOKS LIKIMAS

Bejėgiška vasaros saulė, ir tik kvėpėjimas
Beržų ir tuopų gelbsti nuo liūdesio. Bejėgiška
Vasara – lyg pamesta moteris. Pievos jau nušienautos,
Tik telkšo balos ant jų šiurkščių nugarų. Skraido
Gandras žemai, peršlapęs lyg puolęs angelas.
Upės vanduo nuo sunkių juodalksnių šešėlių tamsiai
Žalias. Karvės lyg flamandiškam peizaže susilieja
Su ūkanom. Lyja ir vėlei lietus. Šaltas, nykus, lietuviškas.
Tokia tad vasara, iš kurios tiek daug tikėtasi.
Toks tad likimas iki skausmo visa tai mylėti.

*„Tegul kalba jums mano poezija apie kančią ir neprilygstamą
džiaugsmą, nes tai ir yra gyvenimas“.*

R. Biržinytė

Regina Biržinytė – Kelmės krašto poetė. Gimė Anykščiuose, Aukštaitijoje. Ankstyvoji vaikystė prabėgo bėgiojant Šventosios pakrantėmis ir teškenantis švelniose jos vilnyse. Po to su tėvais išsikėlė į Šiaulius (čia gyveno tik pusmetį) ir galiausiai visam gyvenimui įsikūrė Kelmėje, nedideliame miestelyje, apjuostame dviejų upių – Kražantės ir Vilbėno. Šis miestelis su savo žavesiu, į kurį taip jautriai įsigilino poetės siela, jai tapo „visų miestų miestu“, kuriame dilgynės priligtos rožėmis, baltai, rausvai, violetiškai žydinčios bulvės- vos ne didžiausiu pasaulio stebuklu.

Dar besimokydama vidurinėje mokykloje Regina parašė pirmąjį savo eilėrašį. Jis buvo skirtas rusų poetui Sergejui Jeseninui, kurio lyrika ją žavėjo visą gyvenimą. 1970 metais, kai pirmuosius eilėraščius išspausdino rajoninis laikraštis, Regina gavo daugiau pasitikėjimo savimi ir netrukus jau dažname laikraštyje būdavo eilėraščiai arba straipsniai. O baigdama vidurinę mokyklą suprato- poezija į jos gyvenimą atėjo visam laikui, todėl įstojo į Vilniaus universitetą neakivaizdžiai studijuoti lietuvių kalbos ir literatūros. Tuo pačiu metu dirbo mokytoja kaimo mokyklose. Deja, šis darbas nebuvo prie širdies: vargino nuolatinis šurmulyš, buvimas dideliame būryje, nepaklusnūs mokiniai, kurie ne visada norėdavo klausytis ramaus, tylaus mokytojos balso. Didžiausią palaimą tuo metu teikdavo vaikščiojimas po Šilo Pavėžupio pušynus (kai dirbo ten buvusioje mokykloje) ar, parvykus į Kelmę, poilsis Kražantės vandenyse. 1976 metais R. Biržinytė įsidarbino Kelmės centrinėje bibliotekoje ir iškart pasijuto savo vietoje -

---

nuolatinis buvimas tarp knygų, bendravimas su kitais literatais, rajoninio laikraščio leidėjų skatinimas, sudarė sąlygas kūrybai, kuri Reginai tapo didžiausiu gyvenimo tikslu. Ji labai daug skaitydavo, atsirinkdama tuos rašytojus, kurie buvo artimiausi jos sielai (Polis Eliuaras, Ana Achmatova, R. M. Rilke, Vladimiras Vysockis, (nors jo kūryba tuo metu buvo draudžiama), kiti rašytojai. Netrukus pasirodė R. Biržinytės eilėraščiai „Švyturys“, „Nemune“, kituose respublikiniuose leidiniuose. 1978 m. ji išbandė savo jėgas ir kaip vertėja: tuo metu „Literatūroje ir mene“ buvo paskelbtas Konstantino Balmonto eilėraščio „Miškų karalaitei – Lietuvai“ vertimo į lietuvių kalbą konkursas. Regina nusiuntė savo variantą ir buvo įvertinta, kaip išvertusi šį eilėraščių tiksliausiai. Toliau sekė dar keli vertimai, bet galų gale ji nusprendė nesiblaškyti ir susitelkti prie savo originaliosios kūrybos. Dirbdama bibliotekoje R. Biržinytė subūrė rajono literatų klubą „Vieversėlis“, kuriam eilę metų ir vadovavo. Organizuodavo literatūrinės šventės, kurios ilgainiui buvo pavadintos poezijos pavasarėliais, kitus renginius, išradingai juos pravedavo.

1990 metais J. Marcinkaus leidykla „Eldija“ Klaipėdoje išleido pirmąją R. Biržinytės eilėraščių knygelę „Takas į vienkiemį“. Tai buvo metai, kai daug kas buvo deficitu, todėl, nors finansiniais rėmėjais pasirūpino pats leidėjas, popieriaus knygelei teko ieškoti pačiai Reginai. Jos kūrybos gerbėjų dėka, popierius buvo gautas iš tuometinės Tytuvėnų durpių įmonės, kiti draugai nuvežė į Klaipėdą ir štai Reginos rankose - pirmoji knygelė, kurios labai laukė ji pati, jos bendradarbės ir visi kelmieškiai, mėgstantys R. Biržinytės kūrybą. Tai buvo ištis didžiulis įvykis Kelmės kultūrinėje padangėje. Šis kuklus leidinėlis tarsi apibendrino

---

Reginos talentą, siekius, nemigo naktis, veiklumą sau, net pasiaukojimą vienatvei. Jau rinkinio pradžioje R. Biržinytė užsiminė, kad ji „Ainė tų aisčių, kur pasagas rankomis tiesino“. Daugelyje eilėraščių ji patvirtino savo prierašumą kaimui, žemei, gimtinei. Tokia jau gyvenimo taisyklė: čia gyveni, čia dirbi, iš čia ir išpūdžius semi. Taip ir gimė eilėraščiai apie Kražantę, Kelmę, Tytuvėnus, knygas ir jų kūrėjus. Poetė Regina Biržinytė matė susvetimėjusį pasaulį ir labai pergyveno dėl neapykantos, nepagarbos vienas kitam, dėl melo, neištikimybės. Visa tai atsispindėjo jos kūryboje. Regina labai vertino dvasinį sugrįžimą į praeitį, kaimą, kur .:

**„Sutūpę mediniai namai tarp beržynų
Iš kamino-dūmas ir tėviškė kvepia.
Ir keista- tą tolimą laiką atsimenu,
Kaip apsnigtos eglės švytėjo lyg didelės žvakės“**

(„Sugrįžimai“)

Išleidusi pirmąją knygelę, Regina Biržinytė nenurimo – ją ir toliau kankino kūrybinis alkis, ji troško rašyti dar geriau, arba, kaip sakė pati „lyg būtų galima pradėti viską iš pradžių“.

Po trijų metų, 1993-aisiais, Regina džiaugėsi antrąja poezijos knygele „Tenai už Kražantės“. Iš tikrųjų, ši knygelė turėjo būti pirmoji, bet per visas leidyklų reorganizacijas pasikeitus šalies politinei santvarkai, net keletą metų gulėjo leidyklos stalčiuose ir, Regina manė, kad dienos šviesos ji nebeišvys. Bet ir vėlei kūrybos gerbėjų ir gera linkinčių daug-

---

bičiulių dėka, knygelė pasirodė. Apie ją A.Šlepikas „Literatūroje ir mene“ išspausdino labai palankią recenziją, kuri nustebino net pačią autorę. Joje - ne Reginos Biržinytės liaupsinimas, o gilus jos kūrybinių esmės suvokimas. Tada įsikniaubusi draugei į petį, Regina ištarė „Dabar galėčiau ir numirti...“ Netrukus Regina gavo Juozo Alnio Jūragio iš Australijos laišką, kuriame jis rašė: „Vis labiau manyje stiprėja nuojauta, kad poezijoje Jūs esate dvasinė Oskaro Vladislovo Milašiaus dvynė“. Poetė R. Biržinytė tiesiog duso nuo minčių, skubėdama jas išreikšti žodžiais popieriaus lape. Jos eilės – tapybiškos, ilgais sakiniais, tarsi vis negalinčiais užbaigti besitęsiančios minties, banguoja filosofiniais vingiais, natūralistiniu peizažu susiliejęs su autorės pojūčiais. Regina buvo gilaus mąstymo kūrėja- ji nemėgo lėkštų temų, skubotų sprendimų, kvailoko humoro.

Trečioji R. Biržinytės knyga „Sutemų slėniai“ buvo išleista per rekordiškai trumpą laiką - tuo pasirūpino tuometinis Lietuvos Kultūros fondo Šiaulių krašto tarybos pirmininkas Hubertas Smilgys ir leidyklos „Saulės delta“ vedėja Jadvyga Kauneckienė. Reikėjo skubėti, nes visi matė: poetė žemėje- tik trumpalaikė viešnia...

„Sutemų slėniuose“ daug autentiškų išgyvenimų, pakylėtų apmąstymų. Šiame rinkinyje jos eilės dvelkia tikra autobiografinė patirtimi. Visi tekstai pinasi į mažo miestelio paveikslą su tamsiu tvenkiniu, kapinėmis, bažnyčios bokštu ir buvusio dvaro rūmų siluetu (nostalgišką minutę Regina buvo prasitarusi „Gal kada nors ir mano siela pro rūmų langą liūdnei žvelgs į Viltėno tvenkinį“). R. Biržinytės poezijoje,

---

rodos, neegzistuoja daiktai, jie čia nieko nereiškia („Esu laiminga/kaip žiogas nieko neturėdama“), svarbi tėra sielos erdvė, dvasinė būseną,ėjimas į save. Graži „Sutemų slėniuose“ mirties, nebuvimo, išėjimo poetizacija: „Ir lengva bus išeiti...“; „Būti sunkiau yra iš visko išsivadavimas“. Tačiau kartais suskamba pesimistinė žmogaus bejėgiškumo, menkumo bei svetimumo gyvenimui gaida- ir tai natūralu, žinant, koks buvo poetės R. Biržinytės gyvenimo tikslas, kiek pasiekta ir kiek dar norėjosi padaryti...

Reginos Biržinytės gyvenimas nebuvo lengvas - tai buvo tragiško likimo poetė. Labai mylėjo gyvenimą, pasaulį aplink, neįsivaizdavo savęs be Kražantės vandenų, sekmadieninių pasivaikščiavimų po miškelius ir laukus, be pasilabinimo su saule, skubėjo kuo daugiau pamatyti, kuo daugiau sukurti - lyg žinodama, kad likimas nedaug metų jai paskyrė. Reginos asmenyje sugyveno dvi priešingybės: trapumas ir dvasios stiprybė. Ji buityje buvo visai nesavarankiška, nesugebėdavo be draugių pagalbos išspręsti paprasčiausių problemų, jai kasdien reikėjo padėjėjo ir patarėjo. Ir kartu, užklupus klatingai ligai, visi pamatė, kokia Regina stipri. Tos stiprybės jai teikė būtent kūryba, tikėjimas savo darbo prasmingumu, išliekamumu. Nors ji nebuvo „kompanijų siela“, nemėgdavo triukšmingų pobūvių, bet kažkokia vidine jėga traukdavo kitus. Ji turėjo draugių būrelį, kuriomis galėjo pasikliauti bet kur ir bet kada. O susirgus sunkia liga, Reginai padėjo daug visai mažai pažįstamų žmonių.

Regina žinojo, kuo serga, puikiai suvokė savo likimą

ir stengėsi iš likusio gyvenimo išplėsti kuo daugiau. Kiek galėdama, eidavo pasivaikščioti, stebėdavo gamtą, lyg iš naujo pamatydama jos grožį. Ir rašė, rašė... Žemė gali atimti žmogaus kūną, tačiau ji niekada neužtvers kelio šaltiniui, ištryškusiam iš kenčiančios kūrėjo širdies. Tą patvirtina ir Reginos Biržinytės knygų puslapiai.

Pagerbiant Kelmės krašto poetės Reginos Biržinytės atminimą, rajono savivaldybės kultūros ir sporto skyrius įsteigė kasmetinę literatūrinę 1000 Lt premiją rajono literatui už geriausią praėjusių metų knygą. Ji įteikiama gegužės mėnesį Poezijos pavasarėlio metu.

Poezijos šviesa

Kaip tolimas vandens šnarėjimas per kaitrą
Gaivina širdį sąskambiai kalbos garsų,
Pripildo jis mane kaip tolimas vandens šnarėjimas ir aitrina-
Taip sultim vaisius nokdamas apsunksta,
Nėra, nėra kitos kančios ir kito džiaugsmo,
Tik nuolatinė dvikova su nebūtim-
Į ją žodžius beviltiškai meti,
Kaip tolimi pasauliai šauksmą:
Mes esame, mes čia, mes kupini
Gyvybės ir šviesos, ir gėrio !
Bet vėl į sieną sudūžta jų signalai,
Praryja juos bedugnės atsivėrę,

Ir nežinia užkloja mums akis.
Ir aš širdies dejonę jums siunčiu visais kanalais,
Į jūsų tylą braunuos it vagis,
Tik nežinia, ar mano žodžiai jumyse prigis,
Ar vys kaip gelės, mirtinai nualinę.
Tačiau skverbuios vis vien į tolimą vandens šnarėjimą
Pro akmenis, pro dilgėles, erškėčius,
Ir pateka virš popieriaus nežinoma žvaigždė, ir šviečia
Lyg rugio amžina šviesa po pjautuvu valstiečio.

R. Biržinytė (trečia iš dešinės) 1989 m. Poezijos pavasarėlio metu

PRISIMENAME...

Žmogus gyvas tol, kol jį kas nors prisimena, nors ir yra nubrėžta riba tarp gyvųjų ir mirusiųjų. Regina Biržinytė gyvena ją pažinojusių širdyse, nes savo talentu, kabinimusi į gyvenimą ji galėjo būti pavyzdžiu daugeliui. Tokią ją prisimena buvusios bendradarbės:

Monika Myniotienė. Regina gyveno kitiems-bendradarbėms, draugėms, bičiuliams, kitiems artimiesiems. Ji visą save atidavė žmonėms, iš jų reikalaujama tik minimumo. Gal todėl taip greitai išseko jos jėgos ir Aukščiausiasis ją pasikvietė. O darbe Regina buvo bibliotekos siela- liūdnesnių ar linksmesnių datų paminėjimai be jos neapleidavo. Kiekvienai surasdavo ji labai taiklų ir tinkantį pasveikinimą, gerą žodį. Gal todėl, atsitikus nelaimei, visos skubėdavome ir jai padėti.

Nijolė Kančiauskienė. Su Regina buvome ne tik bendradarbės- teko pas ją gyventi (ji mus dvi tik pradėjusias dirbti bibliotekoje, priėmė gyventi pas save), teko drauge keliauti, todėl tie prisiminimai – ryškiausi.

Danguolė Šemetulskytė ir Albina Šemetulskienė. Dažniausiai būdavo taip lengva ir gera pliuškinti nuleistomis į tvenkinį kojomis, o erškėčių ir šermukšnių uogos buvo saldžios ir gaivinos. Ji traukdavo erškėčių kvapą ir vis sakydavo: kaip gerai sugalvojote juos čia pasodinti, viena šakelė dar žydi, o kita jau vaisių subrandinus.

Liko patys gražiausi prisiminimai, nors neužbaigti mūsų pokalbiai apie literatūrą, mezginius, apie tokius svarbius gyvenime dalykus, kaip žmogaus gerumas.

Idalija Stankienė. Jeigu ne Regina, nežinau, ar būčiau bibliotekoje išvis užsilikusi šitiek metų, nes iš pradžių, kai pradėjau dirbti, darbas labai nepatiko. Teorinių žinių pakako, bet praktikos trūko- tai reikėjo kompensuoti kruopščiu darbu. Būtent kruopštumo, darbštumo Regina ir mokė ne tik žodžiais, bet ir savo asmeniniu pavyzdžiu.

Būnant šalia jos, tiesiog neįmanoma buvo atmestinais dirbti. Regina buvo nepaprastai jautri-reikėdavo parinkti žodžius su ja kalbant, nes tai, į ką mes, kitos bendradarbės, nekreipdavome dėmesio, Regina neretai įžeisdavo.

Nijolė Stamburienė. Regina man labiausiai artima buvo turbūt dėl meilės gamtai. Kai gyvenau Kukečiuose, mes kartu daug apleistų sodų, brūzgynų išvaikšiojom, Kražantės pakrantėse gėrėdavomės žolynais, medžiais. Atrodo, tai, ką aš jausdavau, bet nemokėdavau išreikšti, Regina garsiai pasakydavo savo eilėraščiuose. Jai buvo tik vienas malonumas iš Kukečių į Kelmę pareiti pėstute.

Danutė Raubienė. Regina buvo man mokytoja, nes ji bibliotekoje pradėjo dirbti sausio 16 –ąją, o aš – tų pačių metų rugsėjį. Jos dėka greitai viską supratau, pamėgau šį darbą.

Vita Adomaitienė. Su Regina dirbdamos kartu lyg ir neįjautėme, kad ji ypatingas žmogus, bet Regina savo noru gyventi, savo tvirta valia, begaline kantrybe galėjo būti pavyzdžiu mums visoms. Kai ji susirgo, žinant jos kančias, gėda būdavo dejuoti dėl savo kur kas mažesnių bėdų.

Aldona Butkienė. Mane žavėdavo Reginos stiprybė, kantrumas. Daug visokių bėdų ir ligų teko patirti savo gyvenime, bet pagalvojus apie Regina, visos negandos, atrodo buvo pakeliamos žymiai lengviau.

Irena Bružienė. Man labiausiai įstrigo tai, kad Regina išties buvo protingiausia už mus visas, turėjo daugiausiai žinių, bet tuo nesididžiavo. Buvo labai kukli, tyli. Su ja galėjai bendrauti ir tylėdamas. Atsiminimų

- kaip ji plaukydavo Vilbėno tvenkinyje, o aš sėdėdavau ant palinkusio gluosnio ir gailėdavausi, kad nesu dailininkė ir negaliu nupiešti tokio puikaus vaizdo.

Pro memoria Reginai Biržinytei

****

Kai atnešiau baltų lelijų iš Dubysos,
Lyg sutrikai, paskui susimastei ilgam.
O prabilai, sakydama, kad sau įgrisus
Esi, kaip šimtametė pramotė vaikam...

Norėjau žvakę smilkstančią užpūsti-
Pribėgus dagtį apgobei delnais...
Valia tava. Neraginu paklusti...
Ar suturėsi mintį, vydamas kalnais ?

Kai duona maitinau tave iš rankos,
Sakei, kad sielos ir pati turi per daug...
Tokia ji įtempta, kaip šūviui lankas...
Prašiau ir maldavau- dabar nešauk !...

****

Sakei, jog išdidi esi ir, laimei, laisvamanė.
Dvasia, sakei ,- šventa, lyg žemė ir vanduo.
Abu žinojom, - taip aukšti dievai sumanė,
Kad gyslom nutekėtų neramus ruduo...

Sakei- lemtis tokia gera, kaip šuo namie
Ir kad papartis išrinktiesiems žydi...
Pavirsk nakty dvasia ir pavydės anie,
Bijoję su tavim pakilt į paskutinį skrydį...

****

Ar pameni, tavęs paklausiau vardo ?
Nusišypsojus atsakei, - Žalia eglužė
Arba - Žuvis, kuri Kražantėj nardo...
O gal geriau- Liūtis, kuri ūmai praužia?...

... Ir išėjai... Netarusi daugiau nė žodžio.
Palikusi mane iš proto varančioj gegužėj.
Sekiau žvilgsniu ilgai, ilgai ir godžiai,
Įsiklausydamas, ką susirinkę vėjai užė...

****

Nebūtis - lyg gyvenimo naujo pradžia,
Lyg nuo nulio skaičiuojamas laikas...
Tu -anapus, bičiuliai dar truputį- čia,
Įsikibę būtin, arogantiškai laikos...

Šiurpios naktys kikeną apuoko balsu,
Pilnatis Kražantėje rūbus mazgoja...
Ar ne tu - jos gelmė, kurios šitaip baisu,-
Atbridai per dvasias ir eini basakojė ?...

Vytautas Šimkūnas

REGINOS BIRŽINYTĖS BIBLIOGRAFIJA

1. Glinskas, Marius. Lyg vergė turguj tebelauki savo vilties / Marius Glinskas // Šiaulių naujienos.- 1997, bal. 11
2. Griškevičius, Gediminas. Tylos išmintis: [Eil.]. Gediminas Griškevičius // Bičiulis. - 2001, lapkr. 14, p.4
3. Grižtu į vienkiemį// Laikas (Šiaulių raj.). - 1991, geg. 11.
4. Jonynaitė-Kairienė, Jolanta. „ Laimė yra tai,kas nespildo...“ /Jolanta Jonynaitė- Kairienė.- Iliustr.// Literatūra ir menas,-1997, sausio 18, p.6.
5. Kirkutis, Vytautas. Metai be Reginos Biržinytės / Vytautas Kirkutis// Šiaulių kraštas.- 1997, spalio 23, p. 14.
6. Mažo miestelio žydinti siela// Žymiosios XX amžiaus Lietuvos moterys.- Kaunas, 2000.- p. 98-102.
7. Miltenienė, Amelija. Reginai: [Eil.]/ Amelija Miltenienė// Kelmės kraštas.- 2002, saus.11p.4
8. Regina Biržinytė: [Nekrologas]// Bičiulis.- 1996,lapkr.9,p.6.
9. Sabaliauskas, Juozas. Išėjo Regina Biržinytė/ Juozas Sabaliauskas.- Iliustr. //Šiaulių naujienos.- 1996, lapkr. 5, p.4.
10. Sabaliauskas, Juozas. Mokėjusi ir džiaugtis, ir kentėti./ Juozas Sabaliauskas.- Iliustr.// Šiaulių naujienos.- 1997, spal. 29
11. Skeberdienė, Janina. „ Aš žodžių kasyklose dirbu padiene...“ / Janina Skeberdienė.- Iliustr.//Šiaulių kraštas.- 1996, kovo 28, p. 13,19.
12. Skeberdienė, Janina. Geltonų rožių liepsnose nesudegė piktoji lemtis/ Janina Skeberdienė.- Iliustr.//Šiaulių kraštas.- 1996, lapkr.14, p. 13.
13. Skeberdienė, Janina. Reginai-atminimais sugrįžtančiai /Janina Skeberdienė// Šiaulių kraštas.- 1996, gruodžio 3,p.16.
14. Stankienė, Idalija. Šviesia atmintim sugrįžusi /Idalija Stankienė// Bičiulis.- 1998, gruod.30,p. 3
15. Šimkūnas, Vytautas. Pro memoria Reginai Biržinytei: [Eil. Ciklas]/Vytautas Šimkūnas// Bičiulis.-2002,spal. 219,p.4.
16. Šiukščius, V. Dienoraštis su daugiabalsėm variacijom// Tarp knygų.- 1991, Nr.7, p. 24.
17. Tyliai ir skausmingai išėjo / -Iliustr.// Tarp knygų.- 1997, Nr. 1 ,p.48